

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

В'юник О.В.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна*

В умовах сучасних реалій якість освітніх послуг та провадження освітнього процесу загалом виступає одним із основоположних завдань в процесі функціонування закладів вищої освіти (ЗВО) України. Обраний нашою державою курс щодо європейської інтеграції посилює потреби у поліпшенні методів та інструментів управління якістю, гармонізації діяльності ЗВО відповідно до кращих практик європейського освітнього простору, аналізу та імплементації провідного зарубіжного досвіду, інтенсифікації міжнародної співпраці. Підготовка висококваліфікованих фахівців є запорукою розвитку і поствоєнного відновлення національної економіки завдяки забезпеченню кадрових потреб усіх галузей економічної діяльності, розвитку знань, умінь і компетентностей, що дозволятимуть виконувати професійні функції в умовах інновацізації, цифровізації, поширення технологій штучного інтелекту.

Лійчук Л. пропонує розглядати категорію якості вищої освіти «крізь призму можливих напрямів її прояву, зокрема у контексті позиціонування на рівні результату, процесу та освітньої системи» [2], тобто, беручи до уваги різноплановість та різноаспектність її прояву.

Аналізуючи стан розвитку системи вищої освіти України у порівнянні з країнами Європейського Союзу (ЄС), відзначимо, що за таким показником, як індекс розвитку вищої освіти (як складова глобального індексу знань) у 2022 році значення для нашої держави дорівнювало 43,5 бали (зі 100 можливих), тоді як у Франції – 51,8 бали, Польщі – 53,2 бали, Литві – 54,0 бали, Словаччині – 56,9 бали, Латвії – 58,6 бали, Німеччині – 59,2 бали, Естонії – 61,1 бали [5]. Отже, за цим міжнародним компаратором Україна відстає від держав-членів ЄС, що є свідченням доцільності продовження пошуку шляхів покращення стану системи вищої освіти.

Значна роль у забезпеченні якості вищої освіти в умовах сьогодення належить розвитку всебічних та взаємовигідних відносин з усіма категоріями стейкхолдерів, формуванню на базі ЗВО потужних науково-дослідних центрів. Наприклад, за рівнем співпраці університетів і промисловості у сфері досліджень та розробок

(як складової глобального інноваційного індексу) у 2022 році Україна отримала значення 41,5 бали (за 100-бальною шкалою), тоді як Литва – 53,7 бали, Чехія – 59,1 бали, Німеччина – 64,9 бали. Зауважимо, що відносно даного показника деякі країни ЄС мали значення дещо нижчі, чим в Україні (Хорватія – 33,2 бали, Польща – 37,1 бали, Словаччина – 37,5 бали, Румунія – 39,5 бали) [4], проте, теж існує доцільність посилення даного напрямку роботи вітчизняних ЗВО.

Дутчак Ю., Антоненць В. наголошують, що беручи до уваги досвід країн ЄС у сфері розбудови якості освіти, важливими є формування тісних взаємозв'язків «між навчальною, викладацькою та дослідницькою діяльністю», забезпечення академічної свободи тощо [1].

Погоджуємося з твердженням Кравченко Ю.П. щодо важливості врахування ризиків та ефективного управління ними в процесі функціонування системи забезпечення якості вищої освіти на рівні кожного ЗВО. Такі ризики можуть бути пов'язані з низькою якістю освітніх послуг в цілому, неналежним рівнем матеріально-технічного, фінансового, інформаційного, кадрового забезпечення, порушенням чинних вимог законодавчих норм, що стосуються різних аспектів провадження освітньої діяльності [3]. В умовах воєнного стану для вітчизняних ЗВО актуалізуються питання протидії впливу ризиків і загроз, що пов'язані із забезпеченням фізичної й психологічної безпеки учасників освітнього процесу, пошкодженням матеріально-технічної бази, дотриманням заходів кібербезпеки та захисту інформаційних ресурсів ЗВО.

На наше переконання, до основних напрямів підвищення якості вищої освіти України в контексті євроінтеграційних процесів, що дозволять розвивати її конкурентні переваги у глобалізованому світовому освітньому просторі, слід віднести такі:

- подальшу розбудову відносин зі стейкхолдерами, включаючи роботодавців, здобувачів вищої освіти, випускників, академічну спільноту, громадянське суспільство та інші категорії;

- активізацію міжнародних зв'язків вітчизняних ЗВО із зарубіжними партнерами шляхом участі у спільних проєктах, грантах, програмах тощо;

- підвищення практичної спрямованості підготовки здобувачів, беручи до уваги поточні й перспективні запити і потреби ринку праці, конкретних роботодавців, прогностичні потреби трансформації професій і спеціальностей в умовах цифрового суспільства, імплементації штучного інтелекту;

- забезпечення широких можливостей для формування здобувачами індивідуальної освітньої траєкторії навчання та студенто-центрованого підходу в освітньому процесі;

- формування на базі вітчизняних ЗВО центрів науки та інновацій, інноваційних кластерів, сприяння виконанню ними наукових

досліджень і розробок на замовлення суб'єктів реального сектору економіки та держави (за пріоритетними для її потреб напрямками);

– сприяння розвитку культури якості й академічної доброчесності у ЗВО, популяризацію їх принципів серед здобувачів вищої освіти та академічної спільноти;

– впровадження дієвої, чіткої та справедливої системи стимулювання науково-педагогічних працівників за результатами діяльності (освітньої, наукової, інноваційної та ін.);

– всебічне залучення до освітнього процесу новітніх цифрових інструментів і технологій, які б враховували сучасні тренди становлення цифрової економіки в Україні і світі тощо.

Література:

1. Дутчак Ю., Антонєць В. Європейський досвід становлення та розвитку системи забезпечення якості вищої освіти. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. 2022. № 1. С. 20–26.

2. Ілійчук Л. Феномен якості вищої освіти у сучасному науковому дискурсі. *Проблеми освіти*. 2022. Вип. 2. С. 5–22.

3. Кравченко Ю. П. Внутрішня система забезпечення якості вищої освіти як індикатор ризиків у діяльності закладу вищої освіти. *Науковий вісник: державне управління*. 2023. № 1. С. 259–273.

4. Global Innovation Index 2022. What is the future of innovation-driven growth? 15th Edition. Soumitra Dutta, Bruno Lanvin, Lorena Rivera León and Sacha Wunsch-Vincent. World Intellectual Property Organization, 2022. Available at: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2022-en-main-report-global-innovation-index-2022-15th-edition.pdf> (Last accessed: 10.10.2023).

5. The Global Knowledge Index (GKI) 2022. United Nations Development Programme (UNDP), Regional Bureau for Arab States (RBAS), One United Nations Plaza, USA and Mohammed Bin Rashid Al Maktoum Knowledge Foundation (MBRF) Dubai World Trade Center, 2022. Available at: https://knowledge4all.com/admin/2022/Methodology/GKI2022_Methodology_EN.pdf. (Last accessed: 10.10.2023).